

EUROPEJSKI SZLAK CERAMIKI

Posted on 24 kwietnia 2024

Ceramika towarzyszy ludzkości od epoki paleolitu. W ramach cyklu #SzlakiKulturoweEDD prezentujemy Europejski Szlak Ceramiki, który w 2012 r. uzyskał certyfikację Rady Europy. Obecnie szlakiem zarządza International Association of the European Route of Ceramics.

Wśród wartości projektu podkreślono, iż:

„Sztuka ceramiczna od samego początku jest nierozdzielnie związana z przepływem ludzi i dóbr na terenie Europy. W efekcie odzwierciedla zarówno wspólną tożsamość europejską, jak i różnorodność jej poszczególnych obszarów. Stanowi także świadectwo postępu technicznego oraz trendów artystycznych i aspiracji ideologicznych cechujących kolejne epoki – od prymitywnego wykorzystania terakoty po współczesne dzieła.”

Głównym celem szlaku jest przybliżenie mieszkańcom Europy dziedzictwa ceramicznego oraz rozpowszechnianie jego aspektu materialnego w postaci wyrobów i miejsc ich wytwarzania, jak i niematerialnego, czyli umiejętności tradycyjnego wytwarzania ceramiki.

Szlak tworzy 11 krajów, w tym Polska, którą reprezentuje Bolesławiec – jedno z najstarszych miast południowo-zachodniej Polski. Dzięki złożom gliny, Bolesławiec już w średniowieczu stał się prężnym ośrodkiem garncarskim. Od XVII w. sławę zdobywały brązowe kamionki bolesławieckie. Z czasem do brązowego czerepu zaczęto dodawać jasne biskwitowe nakładki wyciskane we wzory.

Dzieło mistrza Johanna Gottlieba Joppe - „Wielki Garniec” wykonany w 1753 roku, o objętości ok. 2000 litrów, mierzący 2 metry wysokości stał się symbolem miasta. W XIX w. wprowadzono szkliwo skaleniowe i czerepy z białej glinki, co pozwalało na barwne zdobienie wyrobów. Nowego wyrazu nadawały zdobienia stempelkowe. W dobie secesji eksperymentowano ze szkliwami krystalicznymi i naciekowymi. Po II wojnie światowej miasto podjęło tradycje ceramiczne.

Ceramika Bolesławca to nieprzepuszczalna kamionka wypalana w temperaturze 1200-1300°C. Jej charakterystyczną cechą jest dekoracja podszkliwna wykonana za pomocą pieczętek i pędzli.

Gmina Miasta Bolesławca ściśle współpracuje z Muzeum Ceramiki w Bolesławcu, Bolesławieckim Centrum Kultury – Międzynarodowe Centrum Ceramiki (BOK-MCC) oraz z dwoma biurami informacji turystycznej. Koordynatorem głównych działań mającym na celu promocję ceramiki jest Departament Promocji i Rozwoju Urzędu Miasta Bolesławca.

Do najważniejszych wydarzeń kulturalnych należy m.in. organizowany od 1994 roku Festiwal Ceramiki w Bolesławcu oraz Międzynarodowe Sympozjum Ceramiki i Rzeźby, które od 1996 roku gości artystów z całego świata. Zakłady ceramiczne w Bolesławcu współpracują również z Akademią Sztuk Pięknych we Wrocławiu, Akademią Sztuk Pięknych w Krakowie oraz Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie.

Działania na rzecz ochrony i rozwoju ceramiki bolesławieckiej

Pracownicy Oddziału Terenowego NID we Wrocławiu razem z pracownikami Muzeum Ceramiki w Bolesławcu w 2024 r. opracowali studium ochrony wartości kulturowych dla miasta Bolesławiec, rekomendując m.in. działania dotyczące wykorzystania dziedzictwa niematerialnego związanego z produkcją ceramiki w procesie rewitalizacji.

Studium powstało dla Miasta Bolesławiec jako wsparcie planowania procesów rewitalizacyjnych. Poszczególne rozdziały przedstawiają historię miasta, analizę układu przestrzennego i struktury urbanistycznej. W studium można również znaleźć informacje na temat zabytków znajdujących się w rejestrze, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków. Dzięki rozpoznaniu substancji zabytkowej miasta, opracowano wytyczne dotyczące ochrony konserwatorskiej.

Część opracowania poświęcona została dziedzictwu niematerialnemu, w tym tradycjom i przekazom ustnym, tradycjom muzycznym oraz praktykom społeczno-kulturowym, kultywowanym do dziś przez potomków osadników i reemigrantów przybyłych na te tereny po II wojnie światowej. Dziedzictwem niematerialnym są także wiedza i umiejętności związane z ceramiką bolesławiecką, które stały się najbardziej charakterystycznym przejawem lokalnego, tradycyjnego rzemiosła. Studium nawiązuje również do zagadnień związanych z wykorzystaniem potencjału dziedzictwa kulturowego Bolesławca w procesach rewitalizacji.

Zrzeszenie w ramach Europejskiego Szlaku Ceramiki niewątpliwie zwiększa potencjał jej promocji na arenie międzynarodowej. Jednym z planowanych działań jest zgłoszenie ceramiki bolesławieckiej na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego prowadzoną przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przy współpracy z Narodowym Instytutem Dziedzictwa.

O Bolesławcu, jako miejscu splatania się wielokulturowego dziedzictwa materialnego i niematerialnego, pisaliśmy również [tutaj](#).

Bolesławiec - ceramika, fot. Muzeum Ceramiki w Bolesławcu

Bolesławiec - ceramika fot. Muzeum Ceramiki w Bolesławcu

Bolesławiec - ceramika, fot. Muzeum Ceramiki w Bolesławcu